

ŠUMNÁ
ORLICE
2009
BEZBRANNÁ HOMOL

EDICE ŠUMNÝ PRŮVODCE

STRUČNÁ HISTORIE

Nedaleko hradu Poštejna, u vesnice Lhoty, nechala hraběnka Terezie Eleonora z Ugarte, rozená ze Žďáru, zbudovat v letech 1692 - 96 raně barokní kostel Panny Marie Bolestné.

Hraběnka Terezie Eleonora, vdova po španělském generálu hraběti z Ugarte, zakoupila panství roku 1688 a usídlila se na záměčku v Borovnici. Základní kámen chrámu byl položen 12. května 1692 a třídní slavnosti proběhly za přítomnosti královéhradeckého biskupa Jana Františka Kryštofa z Talmberka.

Kostel Panny Marie Bolestné byl navržen jako prostá jednodílná stavba se štítovým průčelím, natočeným netypicky severním směrem, aby dominoval okolní volné krajině. Hranolová věž byla roku 1740 sražena vichřicí, ale záhy došlo k její opravě. Kostel roku 1864 zcela vyhořel, obnoven byl v průběhu 19. století, kdy byl upraven vnitřek a osazeny nové poboční oltáře.

Postupně zde vznikl poutní areál se dvěma kaplemi a schodištěm. Přístupové schodiště s balustrovým zábradlím na svahu návrší Homole je ojedinělou uměleckohistorickou a stavební památkou v rámci střední Evropy. Tvoří ho 153 kamenných stupňů a 16 odpočívadel. Počet schodů odpovídá počtu Zdravasů ve Velkém růženci s třemi úvodními Zdravasy, odpočívadla Otčenášům.

Sochařská výzdoba poutního místa je z 2. poloviny 18. století a jedná se o práci kamenické dílny, rodiny Hendrichů z Litomyšle. Na odpočívadlech jsou pískovcové sochy světců Vincence z Pauly, Antonína Paduánského, Jana z Mathy, Felixe z Valois a biskupa Vojtěcha. Na vrcholu schodiště najdeme postavu Panny Marie s tělem mrtvého Krista, mezi zábradlí před kostelem stojí sochy sv. Jana Evangelisty a sv. Maří Magdaleny. Rozsahem kamenické a sochařské výzdoby, mezi kterou náleží i řada dekorativních váz a zadní kamenná hřbitovní brána se sv. Václavem a sv. Janem Nepomuckým, se řadí poutní místo Homol k nejzajímavějším lokalitám prezentujícím v širokém záběru způsob a charakter sochařské práce v období pozdního baroka ve východních Čechách.

PhDr. Pavel Imrich

Schodiště s balustrádou, souborem soch a dekorativních váz

Schodiště s balustrádou, souborem soch a dekorativních váz

LÉTA OBNOVY A ZMARU

Po tzv. „sametové revoluci“ v roce 1989 dochází ke znovuvzkříšení zájmu o tento skvost Podorlicka. Na počátku 90. let minulého století přebírá Okresní úřad v Rychnově nad Kněžnou vlastnictví schodiště se sochařskou výzdobou a začíná se s postupnou obnovou celého areálu. Nejprve byla opravena hřbitovní zeď (1991) a odvodněn hřbitov s kostelem. Začíná se s opravou schodiště, především kamenných schodů, které byly rozvaleny za éry motocyklových závodů v 50. letech min. století. Posléze se ujímá restaurátorských a rekonstrukčních prací firma RenoArt s. r. o. Dvůr Králové n. L., a to v několika etapách:

- 1993 - rekonstrukce a konzervace ochozu ve vrcholu schodiště a schodišťových ramen pod ochozem, očištění a biocidní ošetření celého schodiště,
- 1994 - restaurování sochařské výzdoby a architektury části rekonstruované v r. 1993,
- 1995 až 1996 - rekonstrukce schodišťových ramen v celé délce,
- 1998 až 2002 - restaurování rekonstruovaného schodiště,
- 2001 - kopie a osazení kartuše (erb Eleonory Ugarte) nad zadním portálem kostela a osazení prvků portálu ke zdi kostela.

Žel zvýšený zájem o tuto památku byl probuzen i u morálního odpadu naší společnosti, a tak s postupným restaurováním a osazováním zejména pískovcových váz a andlíků, jsou tyto následně rozkrádány. Též interiér kostela byl poberty navštíven několikrát (nejméně 4x). Ukradena byla, kromě např. andlíků z hlavního oltáře, nenahraditelná barokní soška Bolestné Rodičky Boží s mrtvým synem na klíně. Z balustrády lemující schodiště a jeho zakončení nad hřbitovní zdí bylo zcizeno postupně 19 pískovcových váz, většinou již restaurovaných. Rovněž tak i 9 sošek andlíků. Dochovala se pouze jedna váza a jeden andlík. Další 2 andlíky byli zdemolováni při krádežích a jejich torza ponechána pod schodištěm.

Bohužel znovu nabytá svoboda nám přinesla i mnoho záporných jevů. Je smutné, že „neviditelná ruka trhu“ též krade. Dnes jsme se mohli těšit pohledem na zrekonstruované schodiště a restaurované andlíky a vázy, žel neznámí pobertové minili jinak . . .

Václav Klecandr

Torzo zničené sošky andílka

Zbýlá váza, restaurovaný andlík a andlík poničený po krádeži

Sošky andílků - dnes zcizených

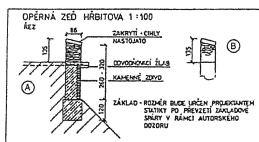
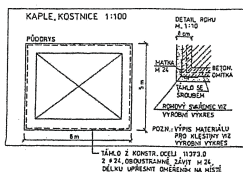
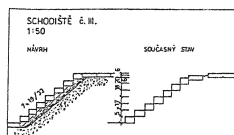
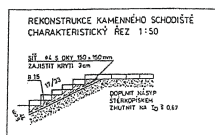
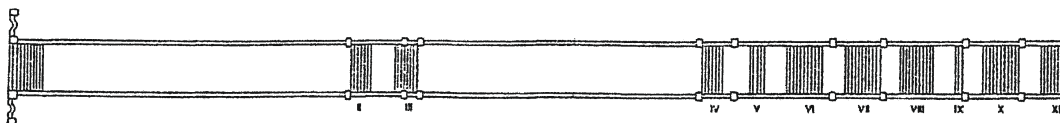
Kopie kartuše s erbem Eleonory Ugarte

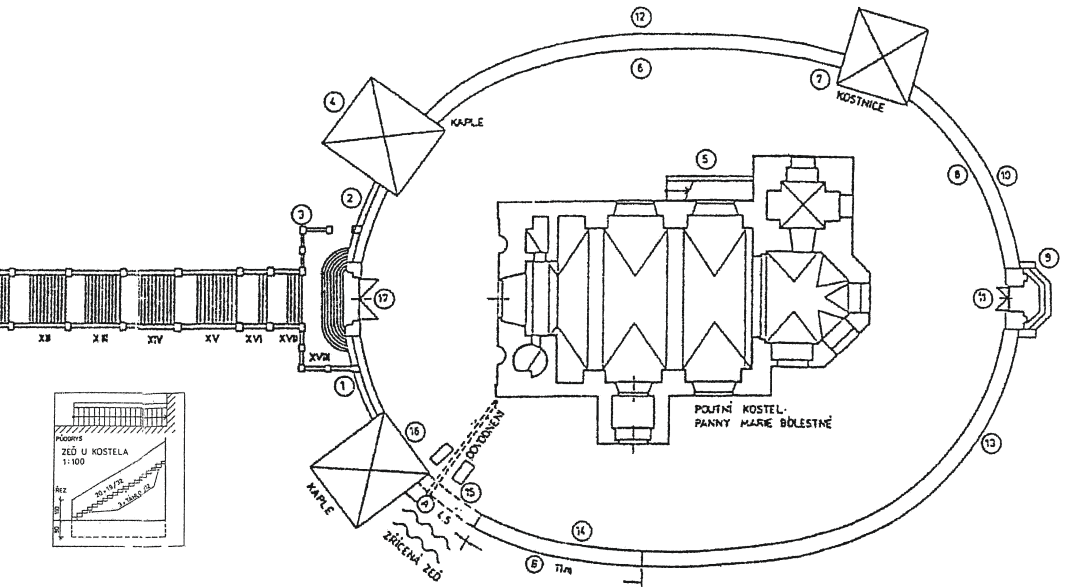

Pohled na zrestaurovanou balustrádu z kamennými bloky, kuželkami a madly

Rekonstrukce schodiště, hřbitovní zdi, kaplí a kostnice poutního místa na Homoli

Situční snímek poutního místa Homol před přípravou rekonstrukce schodiště, hřbitovní zdi a kaplí z června 1991.

Kamenné dekorativní vázy - dnes zcizené

POUTNÍ SLAVNOSTI

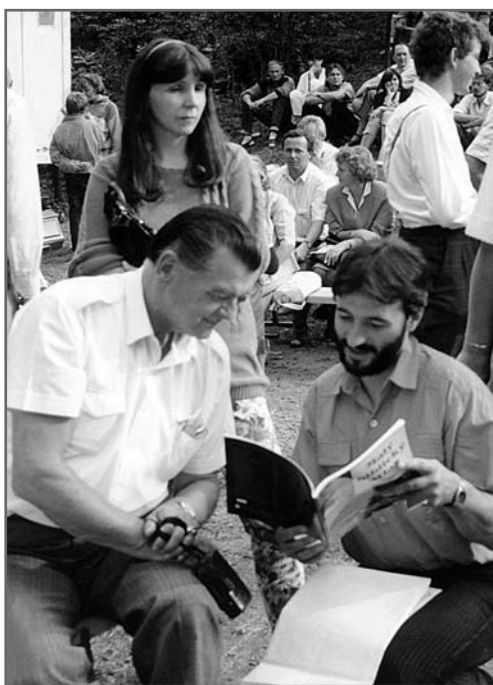
Poutní slavnost 1968

Foto Z. Nespěchal

Poutní slavnost 1992

V roce 1992 byla na Homoli uspořádána poutní slavnost k 300. výročí založení chrámu a následně celého areálu.

Kulturní akce při poutní slavnosti

Grafika Jiří Voves /strana 11/

1692 HOMOL 1992

Komik na zbiranju schoditisk. KB Rečnice nad Kin. č. 10010-1122-021-0100 v. a. 91831

Z pouti v roce 1968 (foto Z. Nespěchal)

Tato brožurka vyšla v souvislosti s konáním 7. ročníku Šumné Orlice 2009 a neklade si nárok na již mnohokrát popsanou historii poutního místa Homol, proto chceme tímto poukázat na vynikající publikace vztahující se k tomuto místu:

Památná Homol /Příběhy z Orlického kraje/. Napsal Emanuel Kosina - 1. vydání v Chocni v září 1936.

Památná Homol a okolí - II. vydání /Dějiny, pověsti a popis pozoruhodností kraje/. Napsal Emanuel Kosina. V Chocni v březnu 1937.

Homol - Turistická perla Orlických hor. Napsal, vydal a vlastními fotografiemi vybavil Jindřich Vanický. V Potštejně 1995.

„ Projekt je spolufinancován z prostředků ERDF prostřednictvím Euroregionu Glacensis“

Publikaci vydalo město Kostelec nad Orlicí v redakci V. Klecandra.
Grafická úprava J. Martinec ml. Vytiskla tiskárna AG TYP Kostelec nad Orlicí.

EDICE ŠUMNÝ PRŮVODCE